

Täysistunto

Torstai 19.5.2022 klo 16.00—18.07

5. Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi tilastokeskuksesta annetun lain ja tilastolain muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 72/2022 vp

Lähetekeskustelu

Puhemies Matti Vanhanen: Lähetekeskustelua varten esitellään päiväjärjestyksen 5. asia. Puhemiesneuvosto ehdottaa, että asia lähetetään hallintovaliokuntaan, jolle perustuslakivaliokunnan ja talousvaliokunnan on annettava lausunto.

Lähetekeskusteluun varataan tässä vaiheessa enintään 30 minuuttia. Asian käsittelyssä noudatetaan aikataulutettujen asioiden osalta sovittuja menettelytapoja. — Keskustelu, ministeri Paatero.

Keskustelu

17.18 Kuntaministeri Sirpa Paatero (esittelypuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tässä esityksessä ehdotetaan muutettavaksi Tilastokeskuksesta annettua lakia ja tilastolakia, joitten voimaantulo on ajateltu vuoden 23 alusta. Pääasiassa tämä lainsäädäntömuutos on tehty siitä, että Tilastokeskuksen tehtäviin lisätään tutkija- ja aineistopalvelun ylläpitäminen. Esityksessä on tarkoitus parantaa Tilastokeskuksen tilastointitarkoitukseen keräämän aineiston jakelua ja luovuttamista tutkijoille ja viranomaisille. Tutkija- ja aineistopalvelu on tarkoitettu tieteelliseen tutkimukseen ja yhteiskuntaoloja koskevien tilastollisten selvitysten edistämiseen. Tämä esitys luo edellytyksiä myöskin tietoperustaiselle päätöksenteolle, kaikille sen tasoille.

Esityksen valmistelussa oli ratkaistavana tietosuojan säätelyä koskevia kysymyksiä. Euroopan unionin uudistunut tietosuojalainsäädäntö edellyttää, että Tilastokeskuksen tietosuojaoikeudellisia rooleja rekisterinpitäjänä ja henkilötietojen käsittelijänä on selvennettävä. Tietosuojaoikeudellisia kysymyksiä on viime vuonna usein käsitelty perustuslakivaliokunnassa, jonne oletan, että tämäkin esitys menee.

Tilastokeskuksella olisi tämän jälkeen oikeus ottaa vastaan ja luovuttaa tutkimuskäyttöön tietoja, tieteellistä tutkimusta ja yhteiskuntaoloja koskevia tilastollisia selvityksiä. Lisäksi esityksessä on pyritty päivittämään Tilastokeskuksen lainmukaisia tiedonsaantioikeuksia, joita laajennettaisiin maksu- ja velkätietoihin ja varhaiskasvatuksen henkilötietoihin sekä hyvinvointialueiden ja hyvinvointiyhtymien viranomaisilta saataviin tietoihin.

Tämä ei ole ainut esitys, vaan tämän esityksen antamisen jälkeen myöskin työ tilastoinnin parantamiseksi valtiovarainministeriössä jatkuu, ja valmisteilla on muun muassa arviointimuistio niistä lainsäädäntökäytännön uudistamistarpeista, jotka eivät vielä tässä kohtaa mahtuneet esitykseen.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 60/2022 vp

Tilastokeskus on, kuten tiedätte, tilastotoimen yleisviranomainen, ja tässä on tärkeää jatkaa yhteistyötä muiden tilastoviranomaisten kanssa, joita ovat THL, Tulli, Luke luonnonvarakeskuksena. Kysymys voitaisiinkin tässä ehkä provosoivasti sanoa, että kuka tulevaisuudessa omistaa datan. Se on iso kysymys, se on kaupallisesti merkittävä.

Pian saamme työryhmän raportin myöskin koronaepidemian aikana Helsingin GSE:n kanssa luodusta järjestelystä, tilannehuoneesta: miten ne kokemukset on saatu ja miten sitä voitaisiin jatkaa, onko meillä tarvetta yhä edelleen tällaiselle?

Vielä on selvitettävä myöskin se, pitäisikö valtion maksuperustelakiin perustuvaa Tilastokeskuksen maksuperusteasetusta muuttaa.

Hallitus tulee pitämään eduskunnan asianomaiset valiokunnat ajan tasalla myös näiden jatkovalmistelua koskevien toimenpiteiden etenemisestä, mutta nyt siis muutamme tilastolakeja, josta pääsemme ajantasaiseen lainsäädäntöön.

Puhemies Matti Vanhanen: Edustaja Essayah.

17.22 **Sari Essayah kd:** Kiitoksia, arvoisa puhemies! Me suomalaiset kun olemme pieni kansakunta ja olemme varsin hyvin kaikissa kirjoissa ja kansissa, niin varmasti tällaiset tutkija-aineistopalvelut ovat kiinnostavia myöskin Suomen ulkopuolella. Olisinkin kysynyt ministeriltä: onko tässä yhteydessä mahdollista, että näitä tilastotietoja käytetään esimerkiksi ulkomaalaisten tutkimusprojekteissa tai että esimerkiksi yliopistot voivat ulkomailta näitä samoja tietoja ottaa erilaisiin tutkimusprojekteihinsa?

Ja sitten toisaalta tämä laajennus, joka laissa on mainittu: Täällä sanotaan, että ”lisäksi Tilastokeskuksen tiedonsaantioikeuksia laajennettaisiin maksu- ja velkatietoihin”. Ovatko nämä tiedot sitten tulossa kenties pankkijärjestelmästä vai mistä ja millä tasolla? Tämä oli ainakin itselleni vähän tämmöinen uusi tieto. Kuka on tiedon luovuttaja näissä tilanteissa?

Samoin nämä varhaiskasvatuksen henkilötiedot: millä tasolla puhutaan henkilötiedoista? Tietysti sitten tässäkin ovat hyvinvointialueitten ja hyvinvointiyhtymien viranomaisilta saatavat tiedot, mutta ymmärtäisin, että nämä ovat kuitenkin aika lailla sillä tasolla, ettei täältä nyt pystytä yksittäisiä henkilötietoja, esimerkiksi terveystietoja ja muita vastaavia, poimimaan. Mutta nuo maksu- ja velkatiedot kyllä kiinnostavat. Kuka niitten luovuttaja on?

Puhemies Matti Vanhanen: Haluaako ministeri kommentoida? — Ministeri.

17.23 **Kuntaministeri Sirpa Paatero** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Paljon tässä näitten kansainvälisten toimijoiden osalta ei tähän lakiin ole tulossa tällä hetkellä muutoksia, ja todellakin näin yleisesti ottaen tiedoissa, jotka tulevat tutkimuskäyttöön, henkilöön meneviä tietoja ei pystytä hyödyntämään. Elikkä ne pitää turvata jokaisen ihmisen osalta, ja tästä syystä, kun tätä rekisterilainsäädäntöä eduskunnassa on aikaisempina vuosina käyty läpi, tietysti on turvattu ja tarkastettu perustuslakivaliokunnassa, että jokaisen yksilön henkilötiedot turvataan.

Täytyy sanoa, että ihan tarkasti en tiedä, mistä tulee tämä maksu- ja velkatieto, mutta meillä on esimerkiksi verottajan ja muitten osalta jo julkiset tiedot myöskin ihmisten talouspuolesta. Mutta lupaan tarkistaa tämän asian vielä tarkemmin. — Kiitoksia.

Keskustelu päättyi.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 60/2022 vp

Asia lähetettiin hallintovaliokuntaan, jolle perustuslakivaliokunnan ja talousvaliokunnan on annettava lausunto.